

3-1-2542

ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวไทย

สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jdm>

Part of the [Demography, Population, and Ecology Commons](#)

Recommended Citation

วิบูลย์เศรษฐ์, สุวัฒนา (2542) "ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวไทย," *Journal of Demography*. Vol. 15: Iss. 1, Article 2.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jdm/vol15/iss1/2>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Demography by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวไทย

สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์*

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสถาบันอื่นๆ ในสังคม ครอบครัวสามารถแบ่งออกเป็นครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) ซึ่งประกอบไปด้วย สามี ภรรยา และบุตรที่ยังไม่แต่งงาน และครอบครัวขยาย (extended or composite family) โดยปกติจะประกอบด้วย สมาชิกในครอบครัวมากกว่า 2 รุ่นอายุ

นอกจากนี้ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญต่อครอบครัว โดยถือเป็นหน่วยย่อยพื้นฐานของสังคม จึงได้กำหนดให้มีวันครอบครัวแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2533 และจัดตั้งคณะกรรมการด้านครอบครัวขึ้นเพื่อวางแผนพัฒนาสถาบันครอบครัวโดยตรง ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้กำหนดลักษณะครอบครัวไทยที่พึงประสงค์ 8 ประการ โดยมีข้อหนึ่งระบุว่า “สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความรักใคร่ กลมเกลียว สมานฉันท์ ช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทร มีการพูดคุยให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างสร้างสรรค์”

ในสังคมไทยในปัจจุบัน จะพบครอบครัวขยายในสัดส่วนที่น้อยลง อาจเป็นเพราะหน้าที่การงาน หรือการสมรส จึงทำให้บุตรบางคนต้องย้ายไปอยู่ที่อื่น โอกาสที่เราจะพบครอบครัวที่มีสมาชิกพร้อมหน้าพร้อมตาแบบ 3 รุ่นอายุจะน้อยมาก ไม่ว่าจะในสังคมเมืองหรือสังคมชนบท อย่างไรก็ตามจากผลงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าสมาชิกของครอบครัวที่แยกย้ายกันไปก็ยังคงมีการติดต่อเยี่ยมเยียน/พูดคุยกันทางโทรศัพท์ ให้คำปรึกษาหารือและความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ สำหรับบทความนี้จะนำเสนอความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวข้าราชการที่ตกเป็นตัวอย่างในภาคเหนือ (268 คน) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (345 คน) ภาคกลาง (283 คน) และภาคใต้ (243 คน) มีข้อค้นพบ ดังนี้

ความสัมพันธ์กับมารดาบิดาของผู้ตอบ

ความสัมพันธ์กับมารดาบิดา

ข้าราชการทั้งในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสนิทสนมกันมาก/อย่างยิ่งกับมารดาเท่ากับร้อยละ 72.5 และ 70.0 (ตารางที่ 1) ส่วนผู้ที่ตอบว่ามีความสนิทสนมกันมาก/อย่างยิ่งกับบิดาคิดเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่า คือร้อยละ 59.5 และ 58.2 ตามลำดับ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับข้าราชการในภาคใต้และภาคกลางมีความสนิทสนมกันมาก/อย่างยิ่งกับมารดาเท่ากับ ร้อยละ 67.6 และ 64.5 ส่วนผู้ที่ตอบว่ามีความสนิทสนมกันมาก/อย่างยิ่งกับบิดา คิดเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่า คือร้อยละ 46.2 และ 47.3

การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ส่วนใหญ่ของข้าราชการทั้งภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือรายงานว่า เมื่อมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบิดามารดาจะมีความเข้าใจกันดี ส่วนผู้ที่ตอบว่าดีมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนที่สูงกว่าในภาคเหนือ

ในการทำงานเดียวกันประมาณร้อยละ 50 ของข้าราชการทั้งภาคใต้และภาคกลางรายงานว่า เมื่อมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบิดามารดาจะมีความเข้าใจกันดี ส่วนผู้ที่ตอบว่าดีมากกับมารดาในภาคใต้ มีสัดส่วนที่สูงกว่าในภาคกลาง

ความคิดเห็นหรือค่านิยมเกี่ยวกับชีวิต

มีข้อสังเกตว่าประมาณ 1 ใน 3 ของข้าราชการทั้งในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอบว่า มีความคิดเห็นหรือค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตเหมือนกันกับมารดาและบิดา แต่ส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นไม่ค่อยเหมือนกันนักกับมารดาและบิดา กล่าวคือร้อยละ 49.1 และ 46.5 ของผู้ตอบในภาคเหนือ ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับร้อยละ 46.8 และ 51.1

สำหรับข้าราชการในภาคใต้และภาคกลางประมาณ 1 ใน 3 ตอบว่า มีความคิดเห็นหรือค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตเหมือนกันกับมารดาและบิดา (ยกเว้นบิดาในภาคกลาง) แต่ส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นไม่ค่อยเหมือนกันนักกับมารดาและบิดา กล่าวคือร้อยละ 52.1 และ 53.5 ของผู้ตอบในภาคใต้ ส่วนในภาคกลางเท่ากับร้อยละ 54.3 และ 54.5

ความเข้าใจของมารดาบิดาที่มีต่อผู้ตอบ

เมื่อให้ข้าราชการประเมินว่ามารดาบิดาเข้าใจผู้ตอบดีเพียงใด พบว่าส่วนใหญ่แล้วอยู่ในเกณฑ์ดี คือ ร้อยละ 61.8 และ 62.6 ของข้าราชการในภาคเหนือ และร้อยละ 55.1 และ 55.3 ของข้าราชการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนข้าราชการในภาคใต้ประมาณ 1 ใน 2 ตอบว่าอยู่ในเกณฑ์ดี และร้อยละ 54.4 และ 57.5 ของข้าราชการภาคกลางตอบทำนองเดียวกัน

ความเข้าใจของผู้ตอบที่มีต่อมารดาบิดา

พบว่าสัดส่วนของผู้ที่ตอบว่าอยู่ในเกณฑ์ดีจะไม่ต่างไปจากสัดส่วนของความเข้าใจของมารดาบิดาที่มีต่อผู้ตอบ (ประมาณร้อยละ 60) แต่ข้าราชการที่ตอบว่าตนเองเข้าใจมารดาบิดาอยู่ในระดับดีมาก/

ดีเยี่ยมมีไม่น้อย คือร้อยละ 26.2 และ 23.3 ในภาคเหนือ ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับร้อยละ 31.3 และ 25.8

สำหรับข้าราชการในภาคใต้ที่ตอบว่าตนเองเข้าใจมารดาบิดาอยู่ในระดับดีมาก/ดีเยี่ยมมีไม่น้อย คือร้อยละ 33.5 และ 25.9 ส่วนในภาคกลางเท่ากับร้อยละ 26.8 และ 22.6

เมื่อให้ข้าราชการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างมารดาบิดากับตนในปัจจุบันกับเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าส่วนใหญ่รู้สึกเหมือนเดิม กล่าวคือร้อยละ 58.9 และ 50.9 ของข้าราชการในภาคเหนือรายงานดังกล่าว ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับร้อยละ 58.2 และ 57.8 (ตารางที่ 2) มีข้อน่าสังเกตว่าผู้ที่ตอบว่ามีความสัมพันธ์กับบิดาในระดับที่ดีขึ้นและดีขึ้นมาก ในภาคเหนือมีสัดส่วนที่สูงกว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนข้าราชการในภาคใต้ประมาณ 3 ใน 5 รายงานว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตนกับมารดาและบิดายังเหมือนเดิม ส่วนในภาคกลางเท่ากับร้อยละ 57.9 และ 61.4 สำหรับผู้ที่ตอบว่ามีความสัมพันธ์กับบิดาในระดับที่ดีขึ้นและดีขึ้นมาก ในภาคใต้มีสัดส่วนที่พอกๆกับในภาคกลาง

ความสัมพันธ์กับคู่สมรส

ความเข้าใจต่อกัน

ร้อยละ 46.3 และ 42.7 ของข้าราชการในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเมินว่าตนเองและคู่สมรสมีความเข้าใจกันดี ส่วนอีกร้อยละ 40.8 และ 46.4 ของผู้ตอบในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอบว่า ไม่มีปัญหาอะไร (ตารางที่ 3)

สำหรับข้าราชการในภาคใต้และภาคกลางร้อยละ 40.7 และ 33.2 ประเมินว่าตนเองและคู่สมรสมีความเข้าใจกันดี ส่วนอีกร้อยละ 45.7 และ 51.6 ของผู้ตอบในภาคใต้และภาคกลางตอบว่า ไม่มีปัญหาอะไร

การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

กว่าครึ่งหนึ่งของข้าราชการทั้งในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือรายงานว่า ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาได้พูดคุย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคู่สมรสบ่อยมาก/เกือบทุกวัน

ส่วนข้าราชการทั้งในภาคใต้และภาคกลางประมาณครึ่งหนึ่งรายงานว่า ได้ปฏิบัติทำนองเดียวกันคือได้พูดคุย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคู่สมรสบ่อยมาก/เกือบทุกวัน

การมีปากเสียงหรือทะเลาะวิวาทกัน

เมื่อถามว่า “ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา เคยมีปากเสียงหรือทะเลาะวิวาทกับคู่สมรสหรือไม่” พบว่าร้อยละ 27 และ 26 ของข้าราชการในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเคยมีปากเสียงกัน

ในทำนองเดียวกัน ร้อยละ 29.1 และ 32.1 ของข้าราชการในภาคใต้และภาคกลาง รายงานว่าเคยมีปากเสียงกัน

บุคคลที่ไปขอคำปรึกษา

มีข้อสังเกตว่า เมื่อมีปัญหาสำคัญในครอบครัว ข้าราชการส่วนใหญ่จะปรึกษาหารือกันเอง ระหว่างสามีภรรยา (ร้อยละ 82.4 และ 78.4 ของข้าราชการในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ส่วนการไปปรึกษาหารือกับญาติผู้ใหญ่มีสัดส่วนที่น้อยมาก (ไม่ถึงร้อยละ 10)

สำหรับข้าราชการในภาคใต้และภาคกลาง มีสัดส่วนที่ปรึกษากันเองน้อยกว่า คือร้อยละ 68.5 และ 69.6 การไปปรึกษาหารือกับญาติผู้ใหญ่มีสัดส่วนที่น้อยมาก (ประมาณร้อยละ 10) อาจเป็นเพราะ ข้าราชการเหล่านี้มีระดับการศึกษาสูงกว่าย่อมสามารถตัดสินใจปัญหาพร้อมกับคู่สมรสได้ดีกว่าประชาชนทั่วไป

ความสะดวกใจในการปรึกษากับคู่สมรส

ร้อยละ 81.6 และ 82.9 ของข้าราชการในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือรายงานว่า มีความสะดวกใจมากที่จะปรึกษากันระหว่างสามีภรรยา ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่เคยปรึกษากันเลยมีเพียงร้อยละ 1.6

สำหรับข้าราชการในภาคใต้และภาคกลาง ที่ตอบทำนองเดียวกัน เท่ากับร้อยละ 78.8 และ 73.7 ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่เคยปรึกษากันเลยมีเพียงร้อยละ 2.3 และ 4.0 ในภาคใต้และภาคกลาง

ความสัมพันธ์กับบุตร

การเข้ากันได้ระหว่างบุตรกับผู้ตอบและคู่สมรส

ข้าราชการส่วนใหญ่ทั้งในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้ากันได้ดีมากกับบุตร (ร้อยละ 89.3 และ 86.8 ตามลำดับ) ส่วนผู้ที่ตอบว่า เฉยๆ และพุดจาไม่ค่อยเข้าใจกัน มีเพียงส่วนน้อย (ตารางที่ 4)

ส่วนข้าราชการทั้งในภาคใต้และภาคกลางเข้ากันได้ดีมากกับบุตร คิดเป็นสัดส่วนที่สูงคือ ร้อยละ 82.4 และ 87.8 ส่วนผู้ที่ตอบว่าเฉยๆ และพุดจาไม่ค่อยเข้าใจกัน มีเพียงส่วนน้อย (ต่ำกว่าร้อยละ 5)

สำหรับคู่สมรสมีความเข้ากันได้กับบุตรหรือไม่ นั้น พบว่าร้อยละ 82.4 และ 82 ของผู้ตอบในภาคใต้ และภาคกลางคิดว่าเข้ากันได้ดีมาก (ตารางที่ 5)

การใช้เวลาในการเลี้ยงดูบุตร

ข้าราชการทั้งในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนมากตอบว่า ได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอบรมดูแลบุตร (ร้อยละ 46.0 และ 46.2) สำหรับผู้ที่ตอบว่าใช้เวลาไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนที่น้อยกว่าภาคเหนือ (ร้อยละ 37.2 เปรียบเทียบกับร้อยละ 40.6)

ส่วนข้าราชการในภาคใต้และภาคกลางที่ตอบว่า ได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอบรมดูแลบุตร เท่ากับร้อยละ 39.1 และ 37.9 สำหรับผู้ที่ตอบว่าใช้เวลาไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป ในภาคใต้มีสัดส่วนที่พอกับภาคกลาง (ร้อยละ 45.8 เปรียบเทียบกับร้อยละ 43.7)

นอกจากนี้ข้าราชการในภาคใต้และภาคกลางร้อยละ 44.3 และ 40.3 คิดว่าคู่สมรสของตนได้ใช้เวลาเลี้ยงดูบุตร ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป

ทราบความเป็นไปของบุตรแต่ละคน

ประมาณ 1 ใน 3 ของผู้ตอบทั้งภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือรายงานว่า บุตรยังเล็กอยู่ ส่วนผู้ตอบที่เหลือส่วนใหญ่ตอบว่าทราบดีเกือบทุกเรื่อง โดยในภาคเหนือมีสัดส่วนที่สูงกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 61.4 กับ 55.6)

ส่วนผู้ตอบในภาคใต้ ภาคกลางร้อยละ 30.4 และ 24.1 รายงานว่า บุตรยังเล็กอยู่ ส่วนผู้ตอบที่เหลือส่วนใหญ่ตอบว่าทราบดีเกือบทุกเรื่อง โดยในภาคกลางมีสัดส่วนที่พอกับภาคใต้ (ร้อยละ 59 กับ 55.7)

ประมาณ 1 ใน 2 ของข้าราชการทั้งในภาคใต้และภาคกลางคิดว่าคู่สมรสของตนทราบความเป็นไปของบุตรแต่ละคนในเกือบทุกเรื่อง

บุตรขอคำปรึกษาบ่อยเพียงใด

ร้อยละ 42.7 และ 36.4 ของข้าราชการในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือรายงานว่า บุตรมาขอคำปรึกษาเป็นประจำ ส่วนผู้ที่ตอบว่าบุตรมาขอคำปรึกษานานๆครั้ง/หรือเป็นบางเรื่อง คิดเป็นสัดส่วนที่พอกๆ กันทั้งในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในทำนองเดียวกัน ข้าราชการในภาคใต้และภาคกลางรายงานว่า บุตรมาขอคำปรึกษากับตนเป็นประจำ ร้อยละ 40.3 และ 45.9 ส่วนผู้ที่ตอบว่าบุตรมาขอคำปรึกษานานๆครั้ง/หรือเป็นบางเรื่อง คิดเป็นสัดส่วนที่พอกๆ กันทั้งในภาคใต้และภาคกลาง

ประมาณ 1 ใน 3 และ 2 ใน 5 ของข้าราชการในภาคใต้และภาคกลาง ตอบว่า เมื่อบุตรมีปัญหาได้ไปปรึกษากับคู่สมรสของผู้ตอบ ส่วนที่ตอบว่าเป็นบางเรื่องมีประมาณ 1 ใน 5 ของผู้ตอบทั้ง 2 ภาค

ช่องว่างระหว่างวัยในครอบครัว

ผู้ตอบกับบิดามารดา

ประมาณ 1 ใน 3 ของข้าราชการในภาคเหนือ และร้อยละ 36.7 ของข้าราชการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอบว่า ไม่มีช่องว่างเลขระหว่างตนกับบิดามารดา (ตารางที่ 6) อาจเป็นเพราะกลุ่มข้าราชการมีระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยสูงกว่าบิดามารดาของตน จึงทำให้บางครั้งอาจมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน จนทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีช่องว่างระหว่างวัย สำหรับผู้ที่ตอบว่ามีช่องว่างบ้างมีสัดส่วนที่เท่ากันคือ ร้อยละ 49.4 และ 49.6 ของข้าราชการในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในทำนองเดียวกัน ร้อยละ 46.0 ของข้าราชการในภาคใต้ และภาคกลางต่างตอบว่า ไม่มีช่องว่างเลขระหว่างตนกับบิดามารดา สำหรับผู้ที่ตอบว่ามีช่องว่างบ้างมีสัดส่วนต่างกันเล็กน้อยคือ ร้อยละ 48.2 และ 42.1 ของข้าราชการในภาคใต้และภาคกลาง

ผู้ตอบกับบุตร

ประมาณ 1 ใน 2 ของข้าราชการในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอบว่า ไม่มีช่องว่างระหว่างตนกับบุตร ส่วนที่เหลือตอบว่ามีช่องว่างบ้างเล็กน้อย มีประมาณ 2 ใน 5 ในภาคเหนือ และ 1 ใน 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนข้าราชการในภาคใต้และภาคกลางที่ตอบว่า ไม่มีช่องว่างระหว่างตนกับบุตร เท่ากับร้อยละ 57.1 และ 57.3 ส่วนที่เหลือตอบว่ามีช่องว่างบ้างเล็กน้อย มีประมาณ 1 ใน 3 ในภาคกลาง และร้อยละ 35.4 ในภาคใต้

บิดามารดาของผู้ตอบกับบุตรของผู้ตอบ

ข้าราชการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 2 ใน 5 คิดว่าไม่มีช่องว่างระหว่างบิดามารดาของตนกับบุตรของตน ส่วนในภาคเหนือมีสัดส่วนที่น้อยกว่าเล็กน้อย สำหรับผู้ที่ตอบว่ามีช่องว่างบ้างเล็กน้อยจะมีสัดส่วนที่พอๆ กันทั้งในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 39.3 และ 41.7)

สำหรับข้าราชการในภาคใต้ ร้อยละ 45.7 และในภาคกลาง ร้อยละ 48.6 คิดว่าไม่มีช่องว่างระหว่างบิดามารดาของตนกับบุตรของตน สำหรับผู้ที่ตอบว่ามีช่องว่างบ้างเล็กน้อยจะมีสัดส่วนที่ไม่ต่างกันนักทั้งในภาคใต้และภาคกลาง (ร้อยละ 36.5 และ 32.8)

โดยสรุป ครอบครัวของข้าราชการทั้งในภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้และภาคกลางส่วนใหญ่แล้วผู้ตอบจะมีช่องว่างกับบิดามารดาบ้างเล็กน้อย แต่กับบุตรแล้วไม่ค่อยมีช่องว่าง ส่วนบิดามารดาของผู้ตอบกับบุตรของผู้ตอบส่วนใหญ่จะมีช่องว่างบ้างเล็กน้อย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ได้ภาพของครอบครัวข้าราชการใน 4 ภาค ที่มีสภาวะมั่นคง กล่าวคือ สมาชิกในครอบครัว มีความสนิทสนมกันดี พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน แม้มีการทะเลาะหรือปากเสียงระหว่างสามีภรรยาบ้าง ก็ยังสามารถแก้ไขปัญหาสำคัญของครอบครัวได้ นอกจากนี้ผู้ตอบในฐานะของบิดามารดา ส่วนใหญ่ได้ใช้เวลาพอสมควรเลี้ยงดูบุตร ทราบความเป็นไปของบุตรแต่ละคน รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่บุตรเป็นประจำ

ผู้วิจัยเชื่อว่าในอนาคตครอบครัวของข้าราชการไทย ก็ยังคงมีสภาวะที่มั่นคงตลอดไป แม้ว่าสภาพเศรษฐกิจของประเทศในขณะนี้จะมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน แต่สายใยผูกพันในครอบครัวย่อมมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคไปได้ ดังนั้น เมื่อครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยย่อยของสังคมมีความมั่นคงย่อมส่งผลให้ชุมชนมีความสงบสุขสมานฉันท์และเข้มแข็ง

ตารางที่ 1 การกระจายร้อยละของผู้ตอบ จำแนกตามความสัมพันธ์กับมารดาบิดา

ความสัมพันธ์กับมารดาบิดา	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง	
	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา
1. ความสนิทสนมกับมารดาบิดา								
ไม่มีความสนิทสนมกันเลย/								
สนิทสนมกันน้อยมาก	6.3	11.4	4.9	9.0	6.6	9.0	3.9	12.4
สนิทสนมกันปานกลาง	21.2	29.1	25.1	32.8	25.8	44.8	30.6	40.2
สนิทสนมกันมาก/อย่างยิ่ง	72.5	59.5	70.0	58.2	67.6	46.2	64.5	47.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	(222)	(158)	(245)	(189)	(213)	(145)	(245)	(169)
2. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น								
ไม่ดีเลย	2.7	5.0	1.9	2.6	*	3.5	2.0	5.4
พอใช้	16.7	20.8	19.9	25.3	23.9	30.6	26.4	31.7
ดี	61.6	56.6	52.0	51.1	52.6	51.4	50.8	48.5
ดีมาก	19.0	17.6	26.0	20.5	22.1	14.6	20.7	14.4
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	(221)	(159)	(267)	(190)	(213)	(144)	(246)	(167)
3. ความคล้ายคลึงกันในด้านความคิดเห็นหรือค่านิยมเกี่ยวกับชีวิต								
ไม่เหมือนกันเลย	14.1	15.3	14.0	13.8	7.0	9.0	8.1	12.0
ไม่ค่อยเหมือนกันนัก	49.1	46.5	46.8	51.1	52.1	53.5	54.3	54.5
เหมือนกัน	34.1	35.0	34.0	31.9	35.7	33.3	31.2	27.5
เหมือนกันอย่างมาก	2.7	3.2	5.2	3.2	5.2	4.2	6.5	6.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	(220)	(157)	(265)	(188)	(213)	(144)	(247)	(167)
4. ความเข้าใจของมารดาบิดาที่มีต่อผู้ตอบ								
ไม่ดีเลย	2.3	1.9	2.6	1.6	*	*	3.2	3.6
พอใช้ได้	19.1	22.8	20.2	27.1	25.8	29.9	23.4	24.0
ดี	61.8	62.6	55.1	55.3	50.7	50.7	54.4	57.5
ดีมาก/ดีเยี่ยม	16.8	12.7	22.1	16.0	23.0	18.1	19.0	15.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	(220)	(158)	(267)	(188)	(213)	(144)	(248)	(167)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความสัมพันธ์กับมารดาบิดา	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง	
	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา
5. ความเข้าใจของผู้ตอบที่มีต่อมารดาบิดา								
ไม่ดีเลย	*	3.1	*	*	*	*	2.0	*
พอใช้ได้	12.7	14.5	9.0	13.2	12.7	16.1	13.0	13.7
ดี	60.2	59.1	58.6	60.0	53.3	57.3	58.1	61.9
ดีมาก/ดีเยี่ยม	26.2	23.3	31.3	25.8	33.5	25.9	26.8	22.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	(221)	(159)	(268)	(190)	(212)	(143)	(246)	(168)

* หมายถึง จำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

ตารางที่ 2 การกระจายร้อยละของผู้ตอบ จำแนกตามความสัมพันธ์ของผู้ตอบกับมารดาบิดา ในปัจจุบันเมื่อเทียบกับสิบปีที่ผ่านมา

ความสัมพันธ์กับมารดาบิดา	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง	
	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา
แย่มาก, แย่ลง	3.6	5.7	3.3	5.7	*	*	5.3	5.1
เหมือนเดิม	58.9	50.9	58.2	57.8	60.1	63.8	57.9	61.4
ดีขึ้น	19.2	26.4	20.2	20.8	22.1	23.5	24.7	21.6
ดีขึ้นมาก	18.3	17.0	18.3	15.6	16.4	11.4	12.1	11.9
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	(219)	(159)	(268)	(192)	(213)	(149)	(247)	(176)

* หมายถึง จำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

ตารางที่ 3 การกระจายร้อยละของผู้ตอบ จำแนกตามความสัมพันธ์กับคู่สมรส

ความสัมพันธ์กับคู่สมรส	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	ภาคกลาง
1. ผู้ตอบกับคู่สมรสมีความเข้าใจต่อกันมากน้อยเพียงใด				
ไม่ค่อยเข้าใจตรงกัน	11.0	9.0	10.9	13.7
ธรรมดาไม่มีปัญหาอะไร	40.8	46.4	45.7	51.6
เข้าใจกันดี	46.3	42.7	40.7	33.2
อื่นๆ	1.9	1.9	2.7	*
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
	(257)	(321)	(221)	(256)
2. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ผู้ตอบพูดคุย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคู่สมรสบ่อยแค่ไหน				
ไม่บ่อย	44.7	40.0	46.6	47.7
บ่อยมาก/เกือบทุกวัน	51.8	56.8	50.7	50.8
อื่นๆ	3.5	3.8	2.7	*
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
	(257)	(317)	(223)	(256)
3. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ผู้ตอบเคยมีปากเสียงหรือทะเลาะวิวาทกับคู่สมรสหรือไม่				
ไม่มี	73.0	74.0	72.9	67.9
มี	27.0	26.0	29.1	32.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
	(256)	(312)	(214)	(249)
4. เมื่อมีปัญหาสำคัญของครอบครัวปรึกษารือกับใคร				
ไม่มีปัญหา	-	-	9.0	8.7
ปรึกษารือญาติผู้ใหญ่	7.5	9.5	11.7	9.9
ปรึกษารือกันเองระหว่างสามีภรรยา	82.4	78.4	68.5	69.6
อื่นๆ	10.1	12.1	10.8	11.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
	(255)	(315)	(222)	(253)
5. ผู้ตอบสะดวกใจเพียงใดในการปรึกษากับคู่สมรส				
ไม่เคยปรึกษากันเลย	1.6	1.6	2.3	4.0
บางครั้ง บางเรื่องก็ไม่สนิทใจจะปรึกษา	16.8	15.5	18.9	22.3
คิดว่าสะดวกใจมาก	81.6	82.9	78.8	73.7
รวม	100.0	100.0	100	100
	(267)	(315)	(222)	(251)

* หมายถึง จำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

ตารางที่ 4 การกระจายร้อยละของผู้ตอบ จำแนกตามความสัมพันธ์กับบุตร, ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

	ความสัมพันธ์กับบุตร	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
1. บุตรส่วนใหญ่เข้ากับท่านและคู่สมรสของท่านได้ดีมากน้อยเพียงใด			
เข้ากันได้ดีมาก		89.3	86.8
เฉยๆ		2.4	4.7
พุดจาไม่ค่อยเข้าใจกัน		2.4	3.1
ทะเลาะกันบ่อยครั้ง เพราะมีความคิดต่างกันเสมอ		*	*
อื่นๆ		5.1	4.1
รวม		100.0 (253)	100.0 (318)
2. ท่านและ/หรือคู่สมรสของท่านได้ใช้เวลาในการเลี้ยงดูบุตรอย่างไร			
ไม่ค่อยมีเวลา เพราะต้องทำมาหากิน		8.7	10.3
บุตรส่วนใหญ่มีญาติ/พี่เลี้ยงเป็นคนดูแล อบรม		4.7	6.3
คิดว่าได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอบรมดูแลบุตร		46.0	46.2
คิดว่าไม่มากเกินไป และไม่น้อยเกินไป		40.6	37.2
รวม		100.0 (254)	100.0 (320)
3. ท่านและ/หรือคู่สมรสของท่านคิดว่าทราบความเป็นไปของบุตรแต่ละคนได้ดีมากน้อยเพียงใด			
คิดว่าทราบดีเกือบทุกเรื่อง		61.4	55.6
ทราบเฉพาะเรื่องสำคัญที่เขามาปรึกษาหารือ		7.5	11.7
ไม่เคยรู้เรื่องกันเลย		-	*
บุตรยังเล็กอยู่		31.1	32.1
รวม		100.0 (254)	100.0 (324)
4. โดยปกติเมื่อบุตรมีปัญหา เขาได้ปรึกษาหารือกับท่านหรือคู่สมรสของท่านมากน้อยเพียงใด			
เป็นประจำ		42.7	36.4
นานๆ ครั้ง/หรือเป็นบางเรื่อง		20.0	21.9
ไม่เคยขอคำปรึกษาเลย		-	*
บุตรยังเล็กอยู่		37.3	41.1
รวม		100.0 (255)	100.0 (319)

* หมายถึง จำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

ตารางที่ 5 การกระจายร้อยละของผู้ตอบ จำแนกตามความสัมพันธ์กับบุตร, ภาคใต้และภาคกลาง

	ความสัมพันธ์กับบุตร	ภาคใต้	ภาคกลาง
1. บุตรส่วนใหญ่เข้ากับท่านได้ดีมากน้อยเพียงใด			
เข้ากันได้ดีมาก		82.4	87.8
เฉยๆ		2.5	4.0
พุดจาไม่ค่อยเข้าใจกัน		5.0	2.5
ทะเลาะกันบ่อยครั้ง เพราะมีความคิดต่างกันเสมอ		*	*
อื่นๆ		8.4	5.1
รวม		100.0 (238)	100.0 (278)
2. บุตรส่วนใหญ่เข้ากับคู่สมรสของท่านได้ดีมากน้อยเพียงใด			
เข้ากันได้ดีมาก		82.4	82.0
เฉยๆ		4.5	6.3
พุดจาไม่ค่อยเข้าใจกัน		*	5.1
ทะเลาะกันบ่อยครั้ง เพราะมีความคิดต่างกันเสมอ		2.7	*
อื่นๆ		8.6	5.5
รวม		100.0 (221)	100.0 (255)
3. ท่านได้ใช้เวลาในการเลี้ยงดูบุตรอย่างไร			
ไม่ค่อยมีเวลา เพราะต้องทำมาหากิน		6.3	9.4
บุตรส่วนใหญ่มีญาติ/พี่เลี้ยงเป็นคนดูแล อบรม		8.8	9.0
คิดว่าได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอบรมดูแลบุตร		39.1	37.9
คิดว่าไม่มากเกินไป และไม่น้อยเกินไป		45.8	43.7
รวม		100.0 (238)	100.0 (277)
4. คู่สมรสของท่านได้ใช้เวลาในการเลี้ยงดูบุตรอย่างไร			
ไม่ค่อยมีเวลา เพราะต้องทำมาหากิน		13.1	15.0
บุตรส่วนใหญ่มีญาติ/พี่เลี้ยงเป็นคนดูแล อบรม		8.1	7.9
คิดว่าได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอบรมดูแลบุตร		34.4	36.8
คิดว่าไม่มากเกินไป และไม่น้อยเกินไป		44.3	40.3
รวม		100.0 (221)	100.0 (253)
5. ท่านคิดว่าทราบความเป็นไปของบุตรแต่ละคนได้ดีมากน้อยเพียงใด			
คิดว่าทราบดีเกือบทุกเรื่อง		55.7	59.0
ทราบเฉพาะเรื่องสำคัญที่เขามาปรึกษาหารือ		13.1	15.5
ไม่เคยรู้เรื่องกันเลย		*	*
บุตรยังเล็กอยู่		30.4	24.1
รวม		100.0 (237)	100.0 (278)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

	ความสัมพันธ์กับบุตร	ภาคใต้	ภาคกลาง
6. คู่สมรสของท่านทราบความเป็นไปของบุตรแต่ละคนได้ดีมากน้อยเพียงใด			
	คิดว่าทราบดีเกือบทุกเรื่อง	50.9	52.5
	ทราบเฉพาะเรื่องสำคัญที่เขามาปรึกษาหารือ	15.5	18.4
	ไม่เคยรู้เรื่องกันเลย	*	2.4
	บุตรยังเล็กอยู่	32.3	26.7
	รวม	100.0 (220)	100.0 (255)
7. โดยปกติเมื่อบุตรมีปัญหา เขาได้ปรึกษาหารือกับท่านมากน้อยเพียงใด			
	เป็นประจำ	40.3	45.9
	นานๆ ครั้ง/หรือเป็นบางเรื่อง	17.6	20.1
	ไม่เคยขอคำปรึกษาเลย	*	2.2
	บุตรยังเล็กอยู่	40.3	31.9
	รวม	100.0 (238)	100.0 (279)
8. โดยปกติเมื่อบุตรมีปัญหา เขาได้ปรึกษาหารือกับคู่สมรสของท่านมากน้อยเพียงใด			
	เป็นประจำ	34.5	39.1
	นานๆ ครั้ง/หรือเป็นบางเรื่อง	21.4	21.9
	ไม่เคยขอคำปรึกษาเลย	3.2	5.9
	บุตรยังเล็กอยู่	40.9	33.2
	รวม	100.0 (220)	100.0 (256)

* หมายถึง จำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

ตารางที่ 6 การกระจายร้อยละของผู้ตอบ จำแนกตามความรู้สึกที่เกี่ยวกับช่องว่างระหว่างวัย

ช่องว่างระหว่างวัย	ภาคตะวันออก			
	ภาคเหนือ	เชียงใหม่	ภาคใต้	ภาคกลาง
1. ผู้ตอบกับบิดามารดา				
ไม่มีช่องว่างเลย	32.2	36.7	46.0	46.0
มีบ้างเล็กน้อย	49.4	49.6	48.2	42.1
มีมากพอสมควร	14.1	10.8	5.8	9.1
มีมากที่สุด	4.3	2.9	-	2.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
	(233)	(278)	(224)	(252)
2. ผู้ตอบกับบุตร				
ไม่มีช่องว่างเลย	50.8	53.4	57.1	57.3
มีบ้างเล็กน้อย	39.2	34.6	35.4	34.6
มีมากพอสมควร	7.9	11.4	2.2	5.0
มีมากที่สุด	2.1	*	*	*
บุตรยังเล็กอยู่	-	-	4.9	2.7
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
	(240)	(298)	(226)	(260)
3. บิดามารดาของผู้ตอบกับบุตรของผู้ตอบ				
ไม่มีช่องว่างเลย	34.1	39.4	45.7	48.6
มีบ้างเล็กน้อย	39.3	41.7	36.5	32.8
มีมากพอสมควร	16.8	14.3	10.5	13.4
มีมากที่สุด	9.8	4.6	2.3	2.4
บุตรยังเล็กอยู่	-	-	5.0	2.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
	(214)	(259)	(219)	(247)

* หมายถึง จำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

เอกสารอ้างอิง

สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์, โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ของประชากรต่างวัยในครอบครัวภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2538.

—————, โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ของประชากรต่างวัยในครอบครัวภาคใต้และภาคกลาง ปี 2540.